

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2019 m. lapkričio 25 d.
(OR. en)

14487/19

COHAFA 102
COJUR 13
RELEX 1098

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Ankstesnio dokumento Nr.:	14077/19 + 14077/19 COR 1
Dalykas:	Humanitarinė pagalba ir tarptautinė humanitarinė teisė – Tarybos išvados (2019 m. lapkričio 25 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl humanitarinės pagalbos ir tarptautinės humanitarinės teisės, kurias Taryba priėmė 2019 m. lapkričio 25 d. įvykusiame 3732-ame posėdyje.

Tarybos išvados dėl humanitarinės pagalbos ir tarptautinės humanitarinės teisės

1. Šiais metais minint Ženevos konvencijų 70-ies metų sukaktį Taryba dar kartą patvirtina tvirtą paramą tarptautinės humanitarinės teisės (THT) laikymuisi ir skatinimui jos laikytis, įgyvendinamą pagal ES gaires dėl skatinimo laikytis tarptautinės humanitarinės teisės. Taryba pabrėžia, kad tarptautinė teisė, įskaitant THT, yra viena iš svariausių priemonių, kuria tarptautinė bendruomenė užtikrina visų asmenų apsaugą ir orumą. Taryba primena pareigą visomis aplinkybėmis laikytis THT ir užtikrinti, kad jos būtų laikomasi, ir dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą laikytis humanitarinių principų ir humanitarinės veiklos tikslų, kurie yra įtvirtinti Europos konsensuse dėl humanitarinės pagalbos. ES ir toliau dės visas pastangas stiprinti veiksmingą daugiašališkumą ir propaguos taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, pagal kurią jokia valstybė ar asmuo nėra viršesnis už įstatymą ir nė vienas asmuo nėra už įstatymu suteikiamos apsaugos ribų.
2. Taryba palankiai vertina tai, kad 2019 m. gruodžio mėn. Ženevoje vyks 33-ioji tarptautinė Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio konferencija. Tai unikali platforma, suburianti valstybes, Tarptautinį Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio judėjimą ir kitus atitinkamus humanitarinės srities veikėjus. ES ir jos valstybės narės tebėra įsipareigojusios glaudžiai bendradarbiaudamos su atitinkamomis nacionalinėmis Raudonojo Kryžiaus draugijomis tęsti diskusijas THT ir humanitarinių principų laikymosi, įgyvendinimo ir tolesnio stiprinimo klausimais. Taryba ypač pripažįsta svarbą Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (TRKK) – tarptautinės humanitarinės teisės saugotojo ir propaguotojo – vaidmenį.

3. Taryba reiškia didelį susirūpinimą dėl didėjančio tyčinių THT pažeidimų skaičiaus ir ragina visas visų konfliktų šalis, įskaitant nevalstybines ginkluotąsias grupuotes, laikytis THT ir humanitarinių principų. ES ir toliau yra tvirtai įsipareigojusi kovoti su nebaudžiamumu už žiaurios nusikaltimus ir primena, kad visos valstybės turi pareigą tirti ir, jei tinkama, patraukti baudžiamojon atsakomybės asmenis, įtariamus šiurkščiais THT pažeidimais, arba vykdyti jų ekstradiciją, neatsižvelgiant į šiuos pažeidimus įvykdžiusių asmenų pilietybę arba į įvykdytų nusikaltimų vietą, vadovaujantis atitinkamomis Ženevos konvencijų ir nacionalinės teisės nuostatomis. ES pabrėžia svarbų Tarptautinio baudžiamojo teismo papildomąjį vaidmenį tuo atveju, kai valstybė negali arba nenori vykdyti realaus tyrimo ar baudžiamojo persekiojimo. ES taip pat pripažįsta itin reikšmingą regioninių atskaitomybės mechanizmų įnašą dokumentuojant šiurkščius THT pažeidimus ir užtikrinant atskaitomybę. ES primygtinai ragina valstybes užtikrinti tinkamą seksualinio smurto ir smurto dėl lyties aukų ir jų išgyvenusių asmenų apsaugą per ginkluotus konfliktus ir tirti tokius nusikaltimus bei patraukti jų vykdytojus baudžiamojon atsakomybės.
4. ES ir toliau skatins laikytis THT ir humanitarinių principų savo pačios veikloje, taip pat plėtojant santykius su trečiosiomis šalimis, kaip nurodyta ES gairėse dėl skatinimo laikytis tarptautinės humanitarinės teisės. ES teiks metines šių gairių įgyvendinimo ataskaitas. ES dar kartą patvirtina savo ketinimą didinti įvairių politikos krypčių ir veiksmų suderinamumą, papildomumą ir koordinavimą, kad visomis aplinkybėmis būtų skatinama laikytis THT ir užtikrinamas jos laikymasis. Šiuo atžvilgiu Taryba primena, kad buvo sustiprinti Europos Sąjungos specialiojo įgaliojimo žmogaus teisių klausimais įgaliojimai tarptautinės baudžiamosios teisenos ir THT srityse. Taryba taip pat pakartoja, kad svarbu įtraukti THT laikymosi aspektą į visas ES krizių valdymo pastangas. Šiuo atžvilgiu ES taip pat primena, kad ES veiksmingo civilinio ir karinio koordinavimo remiant humanitarinės pagalbos ir pagalbos nelaimės atveju teikimą koncepcijoje¹ nurodyta, jog labai svarbu, kad būtų laikomasi THT ir skatinama jos laikytis.

¹2019 m. sausio 30 d. patvirtinta ES karinio komiteto, dok. 5536/19.

5. ES ieškos novatoriškų būdų skatinti informuotumą apie THT ir akcentuoja svarbą nacionalinių Raudonojo Kryžiaus draugijų ir TRKK, taip pat nacionalinių THT komitetų vaidmenį šioje srityje. ES ir jos valstybės narės dės daugiau pastangų platinti informaciją apie THT ES ir už jos ribų, visų pirma ginkluotosioms pajėgoms ir ginkluotiesiems nevalstybiniams subjektams. ES palankiai vertina Raginimą imtis veiksmų humanitarinėje srityje, nes tai yra naudingas praktinių priemonių rinkinys, kuriuo siekiama stiprinti tarptautinę humanitarinę teisę, skatinti principais pagrįstus humanitarinius veiksmus, taigi ir apsaugoti humanitarinę erdvę.
6. ES primena, kad būtent ginkluotų konfliktų šalims tenka pirminė pareiga patenkinti gyventojų, patekusių į jų kontrolės sritį, poreikius. Gyvybiškai svarbu, kad visos valstybės ir ginkluotų konfliktų šalys laikytųsi savo pareigos leisti greitai ir nekliudomai teikti humanitarinę pagalbą ir palengvinti jos teikimą. ES yra labai susirūpinusi dėl beatodairiško sprogstamųjų ginklų naudojimo tankiai gyvenamose vietovėse ir dėl tokio naudojimo poveikio civiliams gyventojams ir civiliniams objektams. ES toliau stengsis gerinti civilių gyventojų apsaugą, nes būtent jie dažniausiai nukenčia nuo rimtų THT pažeidimų, atsižvelgdama į tai, kad skirtingo amžiaus ir kilmės vyrai, moterys, berniukai ir mergaitės patiria skirtingą poveikį, ir pripažindama jų poreikius, gebėjimus, išteklius ir galimybes šioje srityje.
7. ES toliau skatins humanitarinių ir medicinos darbuotojų apsaugą konfliktų vietose. ES griežtai smerkia išpuolius prieš humanitarinius ir medicinos darbuotojus bei objektus, taip pat viešąją infrastruktūrą, kurių vis daugėja ir kurie daro tiesioginį poveikį civilių gyventojų saugumui ir sveikatai. ES ragina valstybinius ir nevalstybinius subjektus nedelsiant nutraukti šiuos išpuolius ir susilaikyti nuo jų ateityje. Taryba primena JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 2286 (2016) dėl sveikatos priežiūros apsaugos ginkluotų konfliktų metu ir dar kartą patvirtina, kad pagal humanitarinę teisę visi humanitariniai darbuotojai turi teisę į pagarbą ir apsaugą. Taryba taip pat palankiai vertina ir remia kitas iniciatyvas, pavyzdžiui, Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pasmėnulio judėjimo iniciatyvą „Sveikatos priežiūra pavojaus sąlygomis“.

8. Taryba palankiai vertina JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 2462 (2019) dėl terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su juo, kurioje pripažįstama, kad reikia atsižvelgti į galimą kovos su terorizmu priemonių poveikį išimtinai humanitarinei veiklai, įskaitant medicinos paslaugų teikimo veiklą, kurią vykdo nešališki humanitarinės pagalbos teikėjai. Taryba pažymi, kad humanitarinės pagalbos teikėjai dažnai dirba tokiomis veiklos sąlygomis, kuriose į sąrašus įtrauktų subjektų arba subjektų, kuriems taikomos sankcijos, buvimas arba tiesioginė jų kontrolė yra tikėtina. Taryba pripažįsta, jog svarbu identifikuoti teroristų organizacijoms ir tinklams skirtus neteisėtus finansinius srautus ir užkirsti jiems kelią, tačiau ji, kaip nurodyta ir Saugumo Tarybos rezoliucijoje, pakartoja, kad visos ES priemonės, įskaitant ribojamųjų priemonių rengimą bei taikymą ir visas kovos su terorizmu priemones, turi atitikti visus įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, visų pirma tarptautinę žmogaus teisių teisę, tarptautinę pabėgėlių teisę ir tarptautinę humanitarinę teisę. Taryba stengsis išvengti bet kokio galimo neigiamo poveikio humanitarinei veiklai ir ragina valstybes nares užtikrinti, kad vidaus kovos su terorizmu priemonės ir ribojamosios priemonės atitiktų tarptautinę teisę.
9. Taryba pareiškia esanti labai susirūpinusi dėl sparčiai augančių humanitarinių poreikių visame pasaulyje ir dar kartą patvirtina ES įsipareigojimą reaguoti į juos užtikrinant tiek humanitarinės pagalbos finansavimo apimtį, tiek jos efektyvumą, be kita ko, įgyvendinant tokius įsipareigojimus, kaip tie, kuriuos prisiėmė Didįjį susitarimą pasirašiusios šalys. Šiame kontekste ES taip pat pakartoja savo raginimą humanitarinėms organizacijoms didinti jų reagavimo veiksmų efektyvumą, kad būtų užtikrinta, jog didžioji pagalbos dalis tiesiogiai pasiektų jos gavėjus. ES ragina atlikti koordinuotą poreikių vertinimą dalyvaujant įvairiems suinteresuotiesiems subjektams, kad finansavimo sprendimai būtų priimami ir veiksmų imamasi remiantis tikslesniu pagrindu.

10. Taryba pabrėžia savo įsipareigojimą naudoti ES humanitarinę pagalbą, kad būtų geriau tenkinami pažeidžiamiausioje padėtyje esančių asmenų, įskaitant moteris ir vaikus, taip pat asmenų, kuriems, pavyzdžiui, dėl negalios, lytinės tapatybės ir seksualinės orientacijos, rasės, etninės kilmės, amžiaus ar religijos, kyla didžiausia rizika, poreikiai. ES taip pat pripažįsta, kad jie yra svarbūs dalyviai toliau gerinant humanitarinės pagalbos planavimą, įgyvendinimą ir vertinimą. ES palankiai vertina šiais metais priimtas Nuolatinio tarpžinybinio komiteto gaires dėl asmenų su negalia įtraukimo į humanitarinę veiklą ir pareiškia visapusiškai remianti jų įgyvendinimą ir integravimą į visą humanitarinę veiklą, laikantis pačios ES įsipareigojimų dėl negalios aspekto įtraukimo.
11. ES primena, kad reikia stiprinti humanitarinės, vystomosios ir taikos užtikrinimo veiklos ir subjektų koordinavimą, darną ir papildomumą, kaip įtvirtinta ES integruotame požiūryje į išorės konfliktus ir krizes ² ir 2017 m. gegužės mėn. priimtose Tarybos išvadose dėl humanitarinės pagalbos ir vystymosi sąsajų ³. „Trigubos sąsajos“ požiūriu pripažįstama, kad sudėtingų ekstremaliųjų situacijų ir kitais atvejais reikia humanitarinės pagalbos, vidutinės trukmės ir ilgalaikio vystomojo bendradarbiavimo ir taikos kūrimo priemonių ir diplomatijos, vykdomų laikantis atitinkamų su jais susijusių įgaliojimų ir tarptautinės humanitarinės teisės, kartu užtikrinant, kad būtų laikomasi humanitarinių principų ir jie būtų remiami, taip pat būtų toliau laikomasi vystomojo bendradarbiavimo tikslų. Kad paskatintų reagavimo veiksmingumą, ES toliau taikys patirtį, įgytą įgyvendinant ES sąsajos bandomąją veiklą šalių lygmeniu, ir plėtos jos pasiekimus.
12. Taryba primena, kad norint pasiekti darnaus vystymosi tikslus, tarptautinei bendruomenei reikia stiprinti konfliktų prevenciją, stengtis spręsti konfliktus ir geriau tenkinti vystymosi poreikius visų humanitarinių krizių atvejais. Taryba pabrėžia, kad veiksmingas daugiašališkumas yra būtinas, o Jungtinių Tautų vaidmuo šioje srityje yra esminis.

² ES integruotas požiūris į išorės konfliktus ir krizes, 2017 m. birželio 2 d.

³ Humanitarinės pagalbos ir vystymosi sąsajų įgyvendinimas – Tarybos išvados (2017 m. gegužės 19 d.), dok. 9383/17.

13. Taryba pabrėžia poreikį ir įsipareigojimą veiksmingiau atsižvelgti į klimato kaitos humanitarinį poveikį ir į visą atitinkamą veiklą įtraukti nelaimių rizikos mažinimo ir atsparumo didinimo priemonės. ES primena prevencinių ir išankstinių veiksmų naudą tiek gelbstint žmonių gyvybes, tiek mažinant materialinę žalą. Vienas iš svarbiausių ES tikslų tebėra Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu ir vykdant tarptautinį bendradarbiavimą.
-